Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., torek, 18. januarja (January 18), 1927. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 14

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRITISK NA NIKARAGVIŠKE LIBERALCE

Latimer jim usiljuje razsodišče. Sacasa je pri volji umakniti se, ako gre tudi Diaz.

Washington, D. C., 17. jan. — Coolidgeva administracija je napela vse sile, da prisili rebelne liberalce v Nikaragvi na kapitulacijo. Pritisk je dvojen. Prvi se vrši diplomatično potom raznih posredovalcev — predvsem predsednika portoriške, od Združenih držav odvisne kolonije — drugega pa vrši podadmiral Latimer, poveljnik ameriškega brodovja v nikaragviških vodah, ki je vstaše temeljito blokiral od vseh strani in jim onemogočil nadaljno bojevanje.

Latimer je v nedeljo sporočil dr. Sacasi, naj sprejme premirje in izroči svoj spor z Diazom razsodišču v rešitev. Dr. Sacasa je izjavil, da je pripravljen odložiti orožje in odstopiti od predsedništva, toda le s pogojem, ako stori isto tudi Diaz in če se takoj vrše nove volitve predsednika pod nadzorstvom Združenih držav, Brazilije, Argentinije in Chileja.

Diaz pa predlaga, da njegova vlada ostane v moči do prihodnjih rednih volitev, ki pridejo prihodnje leto, da vzame nekaj liberalcev v svojo vlado in da se prihodnje volitve vrše pod nadzorstvom Združenih držav. Te pogoje podpira ameriška vlada.

Senator Borah je proti Diazovim pogojem in zahteva, da se Nikaragvičanom dovole volitve takoj, kot želi dr. Sacasa.

Kostarika svetuje, da ona, Gvatemala in San Salvador tvore razsodišče za sporni stranki v Nikaragvi.

V krogih administracije pravijo, da je nikaragviška afera zaključena za administracijo. Ameriški pomorščaki so zadušili vstajo in zdaj ostanejo v Nikaragvi za dolgo časa, morda za vselej. Ameriška vlada zgradi mornarično bazo v Fonseci na obrežju Nikaragve. Čez par desetletij bodo Združene države presekale Nikaragvo z novim kanalom — in deželica bo ameriška kolonija.

UPANJE ZA VARA UGASUJE.

Senat je naročil Reedovemu odseku, da preišče obtožbo o korupciji.

Washington, D. C. — Senat je sklenil, da odsek senatorja Jim Reeda pregleda in preišče obtožnice o volilni korupciji v Pennsylvaniji, kako se je vporabil denar za izvolitev senatorja Wm. S. Vara, ki nasledi senatorja Pepperja.

Wm. B. Wilson, demokrat, bivši rudar in delavski tajnik v Wilsonovem kabinetu, ugovarja izvolitvi Vara. Governer Pinchot noče izdati potrdila, da je bil Vare izvoljen senatorjem. Pisal je podpredsedniku Daweesu, da na podlagi volilnih poročil "izgleda", da je bil Vare izvoljen. Temu dodaja, da je po njegovem mnenju Varova stranka deloma "ukradla" odločitev in da ni legalno izvoljen senator.

Rusija tretja največja dežela po prebivalstvu na svetu.

Moskva, 17. jan. — Pravkar končano ljudsko štetje v Uniji sovjetskih republik je pokazalo, da je prebivalstvo porastlo za 30 odstotkov od zadnjega štetja pred vojno. Sovjetska unija ima približno 165 milijonov prebivalcev, kar znači, da je po prebivalstvu tretja največja dežela na svetu. Kitajska je prva in Indija druga.

Ameriška hierarhija financira vstajo v Mehiki

Dokumentarna evidenca v rokah mehiške vlade, najdena pri ubitem klerikalnem voditelju, dokazuje, da so se katoliške organizacije v Združenih državah zavezale dati ves denar, kolikor ga je treba, za krvavo vstajo v Mehiki.

Mexico City, 17. jan. — Vlada je objavila poročilo o krvavem spopadu s katoliškimi vstaši pred dvema dnevoma v Chapultepecu, Coahuila, in o dokumentarni evidenci, ki dokazuje, da je katoliška hierarhija v Združenih državah financirala sedanje poskuse zanetenja splošne vstaje proti Callesovi vladi v Mehiki.

Vstaši v Chapultepecu so bili razpršeni in njihov vodja Antonio Acuna je bil ujet in ustreljen. Pri njem so našli mnogo listin, iz katerih je razvidno, da je Liga za versko obrambo, katoliška organizacija v Mehiki, začela kampanjo nasilja. Med listinami je bil iztis prisege, ki jo mora podpisati vsak klerikalec, ki prime za orožje. Evidenca je dalje razkrila, da je Rene Capistran Garza, vrhovni vodja vstašev, ki se nahaja v Združenih državah, ifnormiral svoje pristaše doma, da jim je zagotovljena pomoč vseh katoličanov v Združenih državah. Ameriški katoličani so se zavezali, da dajo ves denar, ki je potreben za vstajo.

Drugi dokument se glasi, da je predsednik Coolidge obljubil priznati Capistrana Garzo čim vstaja pokaže, da bo uspešna; ameriška vlada bo na cěli črti pomagala mehiškim katoličanom.

Mehiški episkopat je včeraj ponovno izjavil, da nima nobene zveze z vstaškimi izbruhi v Mehiki, priznava pa, da je vstaja delo Lige za versko obrambo. Škofje priznavajo, da so katoličani začeli revolto, in sicer "oni katoličani, ki ne morejo več trpeti vladnega zatiranja verskih institucij."

Vojni department je danes poročal, da ni bil še noben duhoven eksekutiran. Z duhovni, ki jih ujamejo z orožjem v rokah, bodo postopali tako kakor z vojnimi ujetniki.

Indijanski škof Diaz, tajnik episkopata, ki je pred nekaj dnevi izginil, se je včeraj javil iz Gvatemale, kamor je bil vsekakor izgnan.

Ameriške petrolejske družbe zdaj prihajajo pred mehiška sodišča za "indžunkšne" proti vladi, ki jim je prepovedala vrtati za nove oljne vrelce, dokler ne priznajo novega oljnega zakona.

Mussolini okrožuje Jugoslavijo s pakti

Pogodba z Ogrsko je nov člen v verigi, s katero hoče Italija izolirati Jugoslavijo od njenih balkanskih sosedov.

Rim, 17. jan. — Rimsko fašistovsko časopisje zadovoljno poroča, da je italijansko-ogrska pogodba fakt in čaka samo še podpisa, ki se izvrši, ko pride ogrski premijer, grof Bethlen, v Rim v nekaj tednih. Pogodba daje Ogrski koncesije na Reki. Pogajanja se vrše tudi z Grško in Rumunijo.

Na ta način obkroži Italija z verigo paktov Jugoslavijo, ki noče ratificirati nettunske pogodbe z Italijo. Albanija, Grčija, Rumunija in Ogrska!

Fašistovski listi ne pravijo, da so pakti naperjeni direktno proti Jugoslaviji, pišejo pa, da francoske hegemonije na Balkanu mora biti konec — in da je Italija poklicana kontrolirati položaj na Balkanu.

V soboto je bil Winston Churchill, angleški finančni minister, v Rimu. Konferiral je z Mussolinijem v palači Chigi.

KDO IMA POČENE MOŽGANE?

Odgovor na trditev.

Washington, D. C. — Ko je nedavno senator Bruce, korporacijski demokrat iz Marylanda, opisoval načrte za odpomoč zapadnih farmarjev, češ, da izvirajo iz počenih možganov, je senator Stewart, republikanec, ki je ravnokar dospel iz Iowe v senat, pripomnil, da se zdi, da washingtonska atmosfera ubija obzorje senatorjev, in počeni možgani ob priliki vendar izpuste kakšno idejo.

Papež diktiral dolge kiklje na španskem dvoru.

Madrid, 17. jan. — Na zahtevo iz Vatikana je španska kraljica odredila, da vse dvorne dame, ki hodijo k maši v dvorno cerkev, morajo v bodoče nositi dolga krila, dolge rokave in ovratnike.

Obstrukcija proti materinskemu zakonu

Delavske organizacije se potegujejo za to, da se revnim materam še nadalje plačuje detinska podpora.

Washington, D. C. — Senatorji Bayard iz države Delaware, Blease iz Južne Karoline in Reed iz Missourija obstruirajo proti dovoljenju denarja za izplačevanje podpore materam, ki se izplačuje po materinskem in detinskem zakonu revnim materam v otroški postelji.

Senator Sheppard iz Texasa je izjavil, da se bo poslužil vseh sredstev, ne pa obstrukcije proti raznim dovolitvam denarja za razne departmente, da ta predloga ostane na dnevnem redu senata, dokler ne bo dovolila, da se glasuje o nji.

Delavske in druge organizacije so za to, da se denar dovoli za podporo ubogim materam, ker podpora omogoči materam, da skrbe pravilno za svoja mala deteta.

Veselje umira v Italiji.

Rim, 17. jan. — Stara Italija, ki je prepevala in se smejala, umira. Mussolini je s svojim fašistovskim evangelijem ubil vso zabavo in ljudje se pogrezajo v mrtvilo. Kinogledališča, plesne dvorane in potujoči cirkusi zapirajo vrata. Tujci, ki so poznali staro Italijo, pravijo, da je tradicijonalna formula "dolce far niente" mrtva. Italijani, ki so bili navajeni peti med delom, zdaj molče kot mrliči in smeh se več ne razlega iz njihovih ust. Vaške krčme, ki so bile nekoč središče pesmi, godbe in veselja sploh, so zdaj prazne. Ako kdo pride, mora molčati. V vsaki krčmi visi napis "Tukaj se ne sme govoriti o politiki." Špijon čepi v vsakem kotu. Ob nedeljah se ljudje zapirajo v svoje hiše. Celo verske ceremonije postajajo mrtve.

Slovaki gredo v vlado.

Praga, 17. jan. — Slovaški poslanci so se odločili, da vzamejo tri ministrska mesta v kabinetu. Doslej Slovaki niso marali iti v vlado.

RUDARJI SO ŽRTVE BOJA MED MOGOTCI

Zaslišanje je pokazalo, kako se določa prevoznina za premog. Žrtev so pa seveda rudarji.

Washington, D. C. — Kako postajajo rudarji s centralnega tekmovalnega polja v Pennsylvaniji, Indiani, Illinoisu in Iowi brezmočne žrtve Harding-Coolidgeve politike, se je zopet pokazalo, ko je senator Reed iz Pennsylvanije podpiral s svojim govorom, da se Cyrus Woods iz Pennsylvanije imenuje kot član meddržavne trgovske komisije.

Reed je apeliral in naglašal, ko je govoril pred senatnim odsekom za meddržavno trgovino, da se gre za vprašanje, ali se obdrži komisar Cox ali se pa nadomesti z Woodsom, katerega je opisal kot vzoren in brezmadežen značaj. Woods je železniški in premogovniški kapitalist in član Mellonove skupine.

Premogovniški kapitalisti iz Virginije, Zapadne Virginije, Kentuckyja in Tennesseeja so se odločili, da v meddržavno komisijo ne sme priti Pensylvančan, ker se boje, da odpravi pri železniški prevoznini ugodnosti, ki jih vživajo premogovniški magnatje iz omenjenih držav. Tega mnenja je tudi Cox, ki je bil imenovan v komisijo takoj v začetku Hardingovega režima. Cox prihaja iz države New Jersey in je bil agent za svilnate trakove in predsednik Društva trgovskih agentov, ko je bil imenovan v komisijo, da nadomesti odličnega ekonomičarja profesorja Danielsa. Pridružil se je naziranju komisarja Potterja, ko je ta izjavil, da voznina prav nič ne vpliva na to, koliko farmar prejme za svoje produkte.

Reed je dalje pričal, da je Cox rekel, ko je pričelo zaslišanje o premogu iz Indiane, da nepokoj v industriji ne prihaja zaradi železniške prevoznine, ampak od tega, ker so rudarji organizirani in prejemajo previsoke mezde. Taki in podobni dogodki, je rekel Reed, so krivi, zakaj delavske organizacije nasprotujejo, da bi bil Cox v komisiji.

Zastopniki rudarske organizacije in Ameriške delavske federacije prisostvujejo zaslišanju, pri katerem se gre za imenovanje Woodsa. Njih privatne izjave se glase, da so bili v komisijo imenovani ljudje, ki so sovražni organiziranim delavcem. Dalje, če kateri premogovniški podjetnik podpiše pogodbo z unijo, je takoj kaznovan na ta način, da se za njegovo polje vzpostavi višja prevoznina. Premog iz južnega premogovega polja se prevaža skozi Chicago po voznini, ki je samo za 25 centov višja kot za premog iz Indiane. Kopanje premoga stane v južnih državah veliko manj, za to pa ne more unijski premog s tem premogom konkurirati na trgu, pa naj bo na vzhodu ali zapadu.

"BUTLEGARSKI" MILIJONAR OBSOJEN V JEČO.

Dobil je dve leti ječe.

New York, N. Y. — Emil Wormse, "butlegarski" miljonar, je bil obsojen na dve leti ječe in $10,000 denarne globe kot član "butlegarskega" krožka v Port Chesterju. Njegovi trije tovariši so prejeli manjšo kazen.

Butlegarski krožek je imel približno deset milijonov dolarjev premoženja. Imel je svoje ladje, ki so dovažale žganje v Port Chester in druge bližnje pristane.

Nazadnjaki najtemnejše vrste se zbirajo

Zajeziti nameravajo za vsako ceno napredek v človeški družbi. — Najbolj na piki imajo Društvo za napredek ateizma in Unijo za ameriške civilne svobodščine.

New York, N. Y. — Unija za ameriške civilne svobodščine poroča, da je tednik "Better America Federation Weekly" poročal, da je organizacija D. A. R. za Indiano na svoji 26 letni konvencji sprejela resolucije, v katerih opozarja, da naj javnost pazi na radikalce, socialiste in komuniste, ki zdaj hodijo okoli po deželi, pa tudi na pacifiste, ki uče in razlagajo čudne nauke o miru v šolah, klubih, učiliščih in na univerzah.

Izšla je tudi prva številka lista "Cavalier, ki je glasilo organizacije "Christian Laymen". List pripoveduje, da je namen te organizacije braniti vlado pred napadi komunistov, boljševikov, socialistov in še drugih radikalnih skupin s tem, da na nepristranski način razkrinkava uničujoče delovanje takih radikalnih in uničujočih organizacij kot je Društvo za napredek ateizma in Unija za ameriške civilne svobodščine.

Senator Dan Steck je moral umakniti besede

Očital je Brookhartu, da je plačan parlamentarni zakulisnik. John Lewis priporoča Woodsa v meddržavno trgovsko komisijo.

Washington, D. C. — Dne 11. januarja sta si stala pred senatnim odsekom za meddržavno komisijo nasproti senator Dan Steck, demokrat, in senator Brookhart, progresivni republikanec iz Iowe nasproti zaradi Steckovih očitkov, da je Brookhart plačan parlamentarni zakulisnik za Cyrus Woodsa, železniškega in premogovniškega magnata, ki pripada k Mellonovemu krožku. Steck ni svoje obdolžitve izrekel direktno, ampak je podal izjavo, da gredo govorice, da je Brookhart nastavljen kot parlamentarni zakulisnik. Senatorja, ki je za parlamentarno zakulisništvo vzel denar, ali se dal plačati, izključijo iz senata. In tako je bil senator Steck pozvan, da dokaže, kar je trdil. Zastavljena so mu bila razna vprašanja, katerim se je Steck izogibal. Končno je umaknil svojo trditev. Prečitana je bila časniška brzojavka in še dve drugi, v katerih je John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije priporočal delavcem in njih prijateljem v Iowi, da indorsirajo Woodsa kot člana meddržavne trgovske komisije. J. C. Lewis, predsednik Državne delavske federacije in ožji Brookhartov prijatelj, je nato podvzel akcijo v smislu predsednikovega priporočila rudarske organizacije. A to je storil, ne da bi se posvetoval z Brookhartom. Predsednik Državne federacije je svoji izjavi dodal, da je odbor indorsiral akcijo in da ni bil plačan za nobeno akcijo v Washingtonu.

John L. Lewisovo akcijo pojasnjuje fakt, da je Woods podpornik Mellona, ki se bojuje proti ugodnostim, ki jih je dala meddržavna trgovska komisija premogovniškim podjetnikom v Virginiji, Zapadni Virginiji, Kentuckyju in Tenneseeju v železniški voznini. Ti podjetniki obratujejo seveda neunijske premogovnike. Lewis pomaga Mellonu, ker upa, ako bo imenovan Woods v komisijo, da neunijski premogovniški podjetniki ne bodo več uživali prevozninskih ugodnosti na železnicah in ne bodo mogli več delati konkurence s svojim premogom podjetnikom, ki zaposlijo unijske rudarje, na zapadnih in severnih trgih.

Senator Wheeler iz Montane nastopa proti Woodsu, ker podpira Mellonovo skupino, ki skuša dvigniti vrednost svoje lastnine potom manipulacije z voznino na železnicah.

Agitirajte za "Prosveto"!

Anglija v prehodni perijodi

Angleška delavska poslanka napoveduje velik preobrat. Položaj za delavce je dober.

Chicago. — Miss Margaret Bondfield, delavska poslanka v angleškem parlamentu in tajnica v bivši MacDonaldovi laboritski vladi, je v nedeljo popoldne v svojem govoru na "Chicago Forumu" v Erlanger teatru rekla, da izgled za bodočnost organiziranega delavstva v Angliji ni bila še nikdar v zgodovini tako dobra kakor je danes.

"Delavci v Angliji smo danes na potu v epohalno perijodo velikega preobrata v lastništvu, kontroli in direkciji stvari, od katerih živimo," je rekla govornica. "Preobrat prihaja počasi, mirno in pametno, brez histerije. Nikdar prej niso bile delavske unije tako globoko ukoreninjene. Rudarska stavka v prejšnjem letu je pustila velik vtis na tradeunijonizmu, ker je pokazala, da so delavci sposobni za samokontrolo in razumno upravo."

Dalje je rekla, da boj za krajši delovnik in višjo mezdo je le sredstvo za dosego cilja. Cilj je — delavsko lastništvo strojev in drugih sredstev proizvajanja.

V soboto zvečer je miss Bonfield govorila o idejalih delavske stranke na zboru Čikaške ženske lige v hotelu Congress. Rekla je, da svoboda v tej ali oni deželi se meri po svobodi, ki jo uživajo politične manjšine. Vsak človek mora imeti svobodo, da skuša prepričati druge ljudi, da so njegove ideje prave. Dežela, ki ne dovoli tega, se ne sme ponašati, da je svobodna.

Nadalje je rekla, da se delavska stranka v Angliji prav nič ne sramuje sprejemati v svoje vrste plemičev, ki osvoje delavski program in načela.

420 komunistov aretiranih na Poljskem.

Varšava, 17. jan. — Poljska vlada je zopet začela besen pogon za komunisti. V enem dnevu je bilo aretiranih 420 oseb, med katerimi so tudi trije poslanci in neki sovjetski emisar. Vlada kriči, da so komunisti nameravali začeti revolucijo te dni.

Sovjeti dali Japoncem bogato koncesijo.

Moskva, 17. jan. — Sovjetska vlada je dala japonskim lesnim interesom koncesijo šestletnega izkoriščanja treh milijonov akrov gozdov v Sibiriji. To je najbogatejša koncesija lesa, kar so jih dali sovjeti do danes inozemcem.

Influenca kosi na Španskem.

Madrid, 17. jan. — Vsak deseti bolnik umre za influenco v Španiji. Zadnji teden je bilo tisoč novih slučajev bolezni in sto bolnikov je umrlo.

ORGANIZIRAJTE NEORGANIZIRANE RUDARJE!

Delajte za nacijonaliziranje premogovnikov. — Organizirajte rudarje politično v samostojni delavski stranki. — Taka so priporočila Brophyja delegatom za prihodnjo rudarsko konvencijo.

Clearfield, Pa. — Organizirajte rudarje na neorganiziranem polju, delajte za nacijonaliziranje premogovnikov in organizirajte rudarje politično v samostojni delavski stranki, priporoča v javni izjavi delegatom rudarske konvencije, ki se bo vršila v Indianapolisu. Brophy, predsednik distrikta v centralni Pennsylvaniji, ki je bil predsedniški protikandidat proti John L. Lewisu, sedanjemu predsedniku rudarske organizacije, pri volitvah v mesecu decembru.

Brophy svari rudarje pred nevarnostjo, ki jih čaka, ko poteče veljavnost sedanje pogodbe z dnem prvega aprila. Položaj je tak, da 65 odstotkov premoga zdaj producirajo v neunijskih premogovnikih in Brophy naglaša, da bo uspeh stavke odvisen od števila neorganiziranih rudarjev, ki jih organizirani rudarji pridobe za stavko.

Brophy naglaša, da se rudarji naj nikdar ne dajo zapeljati zaradi začasnega zaposljenja v premogovnikih. Rudarji so bili začasno zaposljeni, ker je bila stavka rudarjev v Britaniji in ker nalagajo velike skladnice premoga v rezervi, ker se boje stavke.

Brophyjeva izjava pokazuje, da se bo na konvenciji bojeval boj za bolj agresiven program rudarske organizacije. V Indianapolisu še nico izdelali poročila o izidu volitev. Podporniki administracije govore, da so bili stari odborniki zopet izvoljeni z veliko večino. Opozicija trdi, da je zmaga in zahteva izkaz po lokalnih organizacijah, kot določajo pravila.

VISOKE MEZDE ZA STAVBINSKE DELAVCE OSTANEJO.

Dela v stavbinski industriji bo tudi letos veliko.

Washington, D. C. — J. W. Tracy, tajnik departmenta stavbinske industrije v Ameriški delavski federaciji, izjavlja, da visoke mezde v stavbinski industriji ostanejo. V letu 1927 ne bo po njegovi izjavi nič manj dela v stavbinski industriji, kot ga je bilo v letu 1926.

NOV ZAKON ZA ZAŠČITO OTROK V ILLINOISU.

Novi zakon ima bolj ostre določbe.

Washington, D. C. — Agencije društev za dobrotvorstvo in blagostanje študirajo tukaj novo zakonsko predlogo za zaščito otrok, ki delajo v industriji. Stari zakon ne daje otrokom skoraj ne ene zaščite. Nova zakonska predloga ima jasne in bolj stroge določbe za zaščito otrok.

ZAMORSKI PISMONOŠA JE IZGUBIL TOŽBO.

New York, N. Y. — Samuel Browne, zamorski pismonoša, je tožil nekega zemljiščnega trgovca in še pet drugih belopoltnikov, da so skovali zaroto z namenom, da ga prešenejo iz njegovega doma na Staten Islandu. Tožba za $100,000 odškodnine se bo pa obravnavala šele v prihodnjem mesecu.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

128

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PRIVATNE POSREDOVALNICE ZA DELO.

Kadar nastane depresija v industriji, takrat žanjejo privatne posredovalnice za delo. Število brezposelnih delavcev narašča z vsakim dnem, službe in delo postajajo bolj redke, vedno večje število delavcev pa prihaja v pisarne privatnih posredovalnic za delo vpraševat za delo. Za delavce je depresija v industriji dandanes velika nesreča, za posredovalnice za delo pa velika sreča, kajti dohodki teh posredovalnic se množe, kot govore dogodki v Detroitu.

V avtomobilski industriji je pred Novim letom nastala depresija. Veliko delavcev, ki so delali v avtomobilskih tovarnah, je bilo brez dela. Ti delavci so nekaj časa hodili od tovarne do tovarne za delom, nato so se pa obrnili na privatne posredovalnice za delo. V nekaterih teh posredovalnicah so zahtevali, da delavci že naprej plačajo za posredovanje. Veliko delavcev je seveda to storilo. Čakali so teden, dva ali pa še več, da jim posredovalnica preskrbi delo, in ko so se naveličali, so zahtevali posredovalnino nazaj, katere jim pa posredovalnica ni hotela vrniti. Nekateri izmed teh delavcev so se pritožili na državno komisijo za delo in industrijo, ki je uvedla preiskavo. Uspeh preiskave je bil ta, da je komisija povzročila, da je bilo dvema posredovalnicama odvzeto oblastveno dovoljenje, tri posredovalnice so pa še v preiskavi.

Ta dokaz zadostuje, da bi morale biti vse privatne posredovalnice za delo odpravljene, nadomestile bi jih pa občinske in državne posredovalnice za delo, ki bi brezplačno posredovale za delo.

Podjetniki, bankirji in drugi privatni interesi se nič kaj ne navdušujejo za državne in občinske brezplačne posredovalnice za delo. Pri njih so v časteh še vedno privatne posredovalnice za delo. Kajti če izbruhne stavka v podjetju, jih privatne posredovalnice za delo preskrbe s stavkokazi in če je treba tudi s pobojniki. Splošni ljudski interesi pa zahtevajo, da se privatne posredovalnice za delo odpravijo. Za to govore razni važni razlogi:

Do danes še ni znan samo en slučaj, da bi katera javna—občinska ali državna—posredovalnica opeharila delavce, ki so iskali delo, za denar.

Stavkokazi in pobojniki, s katerimi zalagajo privatne posredovalnice podjetnike ob času delavske stavke ali izpora delavcev, niso še nikdar koristili kakšni občini. Vsaka občina se veseli, ko je stavka končana, da jo te vrste ljudje hitro zapuste.

Popolnoma neumestno in krivično je, da mora delavec plačati, da se mu preskrbi delo. Je pač dolžnost občine in države, da posreduje med brezposelnimi delavci in podjetniki, da brezposelni delavci dobe delo. Delavec, ki je brez dela, potrebuje vsak cent zase in svojo družino, ne pa da zadnje cente vrže v žrelo privatnim posredovalnicam za delo.

Če se privatne posredovalnice za delo nadomestijo z brezplačnimi občinskimi in državnimi, bo nemogoče podjetnikom in drugim privatnim interesom zvabiti velikega števila brezposelnih delavcev v eno občino ali eno državo, da na to prično z znižanjem delavske mezde, podaljšanjem delavnika in poslabšanjem delavnih razmer v podjetjih.

Tako bi se lahko našteli še drugi razlogi, ki govore, da je treba odpraviti privatne posredovalnice za delo in jih nadomestiti z brezplačnimi občinskimi ali državnimi. Ampak že navedeni razlogi so jasni dovolj, tako da ni treba navajati še drugih, da delavstvo zahteva, da se privatne posredovalnice nadomestijo z brezplačnimi in javnimi.

Podjetniki in razni drugi privatni interesi ne bodo storili ničesar za odpravo privatnih posredovalnic za delo. Delavstvo mora zahtevati odpravo privatnih posredovalnic za delo potom svojih organizacij, časopisja in pritiska na zakonodajne zbore, če noče, da bodo brezposelni delavci žrtve teh privatnih posredovalnic in da te posredovalnice ne bodo služile ob času stavke in izpora delavcev privatnim interesom kot naborne postaje za stavkokaze in pobojnike.

Privatne posredovalnice za delo bi morale biti že zdavnej odpravljene kot javno zlo, ki ne koristi delavstvu, ampak mu le škoduje.

SLIKE IZ NASELBIN

Nedružabne razmere v naselbini.

Yukon, Pa. — Le malo se sliši iz naše naselbine v javnosti. Izgleda tako kot bi Slovenci ne živeli tu. Kaj je temu vzrok, je težko reči. Radi dela v tej okolici ni posebno dobro. En rov obratuje vsak dan in je prenapolnjen z delavci, tako da je zaslužek prav slab. En rov je pa zaprt že kaka dva tedna in sedaj pravi družba, da delavci gredo lahko delat, samo za veliko manjšo plačo kot so jo imeli poprej. Seveda tisto delavcu ni všeč. So si pa večinoma poiskali delo drugod in rov stoji zaprt. Slovenci so večinoma zaposleni v premogorovu razen par izjem, ki imajo svoje prodajalne. Slovencev tu ni tako malo in večina imajo svoje domove. Toda napredka pri tolikem številu našega naroda vendar ni opaziti. Večkrat sem omenil, da bi Slovenci na Yukonu lahko imeli marsikaj; dovolj nas je, ako bi delali složno. Pred kakimi 13 leti je bilo še nekaj bolje. Takrat so se zbrali skupaj in postavili dvorano, katera še danes stoji in lahko rečem, da tisto je vse, da stoji, v nji ni življenja. Dvorana je ena največjih v tukajšnji naselbini in lahko bi jo porabili za marsikaj. Ali odkar je prišla tista neizmerna moča v veljavo, so v večini pozabili, da stoji dvorana v naselbini, ki je njih last. Preteklo leto so poskušali ukreniti nekateri člani, da bi bilo kaj koristi za skupnost in za obstoj dvorane. Tudi par veselic je bilo, a bil sem presenečen, ko sem videl udeležbo naših ljudi. Komaj par jih je prišlo in pa oni, ki so delali. Kot sem izvedel pozneje, so se oni, ki bi morali najbolj delati in pomagati za obstoj, nam smejali v pest in še ljudi odvračali od udeležbe, obratno pa dopustili svojim malim, da pridejo v dvorano, da so v nadlogo drugim. Svetoval bi jim, da v bodoče, ako gredo sami, naj tudi otroke pridržijo doma, da ne bodo v nadlego drugim.

Zadnje čase sem bil v več naselbinah na veselicah in tudi drugih priredbah. Videl sem dokaj različne razmere kot so tu. Ko se snideta dva ali več skupaj v naših prostorih, takoj se slišijo opazke in očitanja, češ, kaj boš ti. Ti ne veš nič, ali jaz sem, kako je, in ti si toliko in toliko manjši od mene itd. Resnici na ljubo pa moram reči, da smo vsi enaki in tisti, ki misli in govori, da je večji od drugih, je največkrat zelo majhen.

Člani in delničarji bi morali pustiti zunaj dvorane vse osebnosti in biti kot najboljši gospodarji za skupnost in za dobrobit nas vseh. Ako ne bomo stopili skupaj in delali roko v roki, ne bo nikakega napredka, pač pa se bo kmalu reklo: Slovenci so imeli dvorano in niso je bili zmožni vzdrževati. Kaj ne bo sramota za nas? Ako hočemo napraviti res kaj koristnega, je treba, da se udeležujemo sej redno in prinašamo ideje, ki bodo koristne in v ponos naselbine.

Prihodnja seja delničarjev se vrši 23. januarja ob 10. dopoldne. Dolžnost vsakega delničarja je, da se seje udeleži, ker ista bo kot letna seja. Zadnji mesec je ni bilo. Na dnevni red pride veliko važnega in tudi volitve uradnikov za tekoče leto. Isto se najlažje stori, ako so vsi delničarji navzoči. Torej naj nikdo ne ostane doma in se izgovarja na druge. Posebno svetujem tistim, ki so obljubili, da ne gredo v dvorano več, dokler bodo gotovi uradniki na krmilu. Kot sem informiran, sedaj nimamo nobenih uradnikov, zato se brez skrbi udeležite vseh nadaljnih sej in nikdo ne bo izgubil nikake časti.

Torej na svidenje v nedeljo 23. jan. ob 10. dop. — **F. Medved.**

Užaljeni smo!

V dopisu št. 8 iz Moon Runa se je dopisniku bratu Jeralu morala gotovo vriniti pomota, ko je napisal, da smo pri igri "Hrbtenici" bili popustljivi. Radi bi vseeno vedeli, da bi napisal tudi, kaj smo popustili. Žagar bi rad vedel, kje mu je manjkal kak zob. Bingelj bi rad vedel, kje je bil popustljiv pri binglijanju. Kopitar bi rad vedel, kje je bil popustljiv pri kopitanju in Cajzar, pa že itak ni mogel dobro cajzati, ker pravi dopisnik, da ga je nekdo držal za vrat, pa bi vseeno rad vedel, kje je bil popustljiv pri cajzanju. Marsikdo je lahko bil v kaki točki vsaj deloma prizadet, ali ni bil izvzet, kakor ravno mi. Mi smo že stari možje v polnih letih in smo marsikatero noč prečuvali pri učenju, da bi vsaj deloma pomagali svojim bratom, kar smo tudi storili. Mislimo, da tudi mi nismo zaslužili nobene izjeme. Končno se prav lepo zahvaljujemo vsem gledalcem in obžalujemo, če smo zagrešili kako točko, zato nas vseeno ne bi bilo treba ločiti v javnosti.

Nasvidenje vsi gledalci
Žagar,
Bingelj,
Cajzer,
Kopitar.

Anton Nagode.

Veselica.

Srabane, Pa. — Ker že ni bilo dolgo nobenega dopisa iz naše naselbine, sem se namenil napisat par vrstic. Delavske razmere so še precej povoljne. Tovarne obratujejo s polno paro, ravno tako premogovi rudniki precej dobro v tukajšnji okolici in tudi večinoma vsi po unijski lestvici. Samo Pittsburgh Coal Co. in pa Y. O. Coal Co. obratujeta svoje rove pod odprto delavnico. Zato proč od teh družb, ker hočejo še teh malo pravic uničiti, katerih je premogar deležen pod U. M. W. of A.

Ker je ravno doba veselic in zabav, je pevski zbor "Ilirija" sklenil prirediti veselico dne 29. jan v dvorani društva "Postojnska jama" S. N. P. J. Vabim vse Slovence in Slovenke iz tukajšnje naselibne in ravno tako iz bližine okoliče, da nas posetijo na omenjeni večer. Gotovo je vsakemu znano, da kulturne ustanove nimajo drugih dohodkov kakor s prirejanjem veselic od časa do časa, da si pokrivajo stroške, ki nastanejo pri učenju. In ako je velika udeležba pri takih prireditvah, imajo pevci še bolj veselje do učenja. Za dobro postrežbo vam garantira odbor.

Na svidenje! — **Jernej Haffner**, poročevalec.

Franjo Aleš:

Za Mussolinija ali za papeža

Med "Slovencem" in "Jutrom" se v zadnjem času vrši polemika o "grehu", ki ga je menda napravil sam sv. oče Pij XI., ko je 20. decembra l. l. izrazil simpatije do krvoločnega Mussolinija. V razčiščenje pojmov bi bilo k tej meščanski polemiki pripomniti tole:

Liberalna slovenska buržoazija z "Jutrom" na čelu je izrabila govor papeža Pija XI. zgolj kot političen šlager, češ, glejte jih — njihov pokrovitelj blagoslavlja Mussolinija. Ker pa so članki te vrste v "Jutru" preveč partizanskega značaja, brez vsake pozitivistične tendence, in pisani zgolj z namenom, da se osramoti naše klerikalce, brez kake sistematične logike in pozitivne trditve, se z njimi ne bomo bavili. Obregnili se bomo samo na slovensko klerikalno buržoazijo, s "Slovencem" na čelu, ki na podlagi "božjih" načel, katoliške etike in morale brani nastop Pija XI., ki je imel po izreku Pavla dolžnost, da je nastopil v tem simpatičnem tonu ("naj opravljajo prošnje, molitve . . . zahvaljenja za kralje in za vse oblastnike, da bi mirno in pokojno živeli." 1. Tim. 2, 2.).

Catholicus s člankom "Papež in fašizem" v 293. št. "Slovenca" dokazuje opravičnost papeževih poklonov Mussoliniju takole: ". . . Cerkev je sklicala vernike v svoja svetišča in zahvalila boga, da se atentat ni posrečil. Cerkev obsoja vsak politični atentat; umor je umor, tudi če se vrši iz političnih motivov. Ona moli za nositelje državne oblasti, tudi če le-ti niso katoliki, pač tudi za poganske . . . ko moli za oblastnike, moli za javni blagor, za mir (podčrtal p.). Če so duhovniki po atentatu za Mussolinija molili 'Te deum' niso hoteli s tem odobravati n. pr. njegovih "tiskovnih zakonov," temveč zahvalili boga, da je obvaroval življenje moža, ki stoji na čelu vlade . . . ko je dunajska vlada odpravila konkordat in uvedla celo vrsto "liberalnih" zakonov, je Pij XI. obsodil z vso energijo te zakone, toda cerkev je tudi po vsem tem nadaljevala na cesarjev rojstni dan — službo božjo."

To za nas zadostuje, ker je s tem povedano vse, kar se v tem zrcali — vloga cerkve. — Zgodovina cerkve nam pojasnjuje tole: Cerkev, ko je uveljavila svojo avtoriteto v državi, je vedno in povsod skušala doseči popolno nadvlado nad življenjem državljanov. Tako se je zgodilo — zato imamo dosti primerov— da je cerkev koncentrirala v svojih rokah vso posvetno oblast. Spomnimo se samo na dobo papeža Gregorja VII. in Inocenta III.! Ta dva papeža sta gospodovala nad vsem znanim evropskim svetom. Cerkvena oblast je komandirala vso posvetno upravo! Cerkveni interesi — ali interesi klerikalne birokracije— so bili nad vse! Novejši vek je sicer raztrgal verige klerikalnega imperializma, vendar pa ni iztrebil klerikalizma, ker je čutil potrebo, da brez njega ne more eksistirati. Danes je na svetu samo moč obratno. Država diktira cerkvi in sicer opravlja službo poslužnega vazala in njenih državnih vodilnih organov.

In v Italiji ni drugače. Cerker v Italiji stoji v službi države — v službi Mussolinijeve kliike. — Današnja kapitalistična družba se v poedinih državah mora opirati na cerkev, ker je to v njenem lastnem interesu ohranitve. Svojo eksistenco si more le podaljšati, ako podpira ignoranco ljudskih mas. In podpira jo s tem, da si udinja cerkev. Tudi Mussolini se je sprijaznil s cerkvijo, ker je sprevidel, da si s prijateljstvom cerkve — s pokatoličanjenjem fašizma — pridobi trdna tla.

Kaj za to, če je Mussolinijev režim spravil na drugi svet enega Matteottija, ali pa tudi sto ali tisoč Matteottijev — glavno je, da simpatizira s "katoliškimi nazori," da dobi — papežev blagoslov! "Mussolini je junak — on služi svoji domovini (čeprav na račun drugih narodov! op p.) — bodi blagoslovljen!"

Da se bomo razumeli. Vladajoči kapitalistični razred si je udinjal cerkev, da z njo eksploatira ljudi, ki so že po bogu določeni za eksploatacijo. Kot je bivša Avstro-Ogrska imela v svoji službi cerkev, ki je blagoslavljala vojake in kanone, tako mora tudi Italija imeti cerkev v svoji službi, da si fašizem podaljša življenje, da bo fašistični režim še požigal delavske domove, zatiral narodne manjšine ter pripravljal tečno človeško hrano — italijanskim topovom.

Vsako opravičevanje postopanja katoliške cerkve v Italiji in še specijelno njenega vrhovnega poglavarja je iz človečanskega stališča nedopustno — to bi lahko vedel tudi Catholicus, ki zagovarja Pija XI., kajti cerkev, ki je danes v Italiji v službi Mussolinijevega režima, je soodgovorna za barbarske zločine, ki jih vrši fašizem po vsej Italiji.

Mi smo proti fašizmu, ker fašizem pomeni krinko kapitalističnega razreda, ker izkorišča delovni narod Italije, ker s svojimi imperialističnimi tendencami grozi zanetiti krvavo morijo delovnih narodov. Odločno pa smo tudi proti hinavski vlogi katoliške cerkve v Italiji in njenega poglavarja Pija XI., ki fašizem direktno podpira in s tem uspešno posreduje, da se zatira narodne manjšine (tudi Slovence in Hrvate v Italiji. Op. p.) in da se gospodarsko izkorišča delovni italijanski narod.

Fraze in citati Pavlov, Savlov in Davidov pa so samo zavijanja in potvarjanja resnice — faktov, ki se odigravajo pred našimi očmi.

Ni mogel pobegniti, ker je bil lačen.

Chicago. — Sven Swanson, 29 let star, je sledil nekemu dekletu ter mu iztrgal iz rok denarnico. Policija mu je bila takoj za petami in ga tudi prijela, ker ni mogel bežati. Bil je že tako slab vsled gladu, da je padel na tla. Dekle je izprosila zanj protest in mu še dala $3, ker je bil lačen.

Zadnji rudarski pohodnik je zdaj prost

Njegova družina je veliko pretrpela. — Njegova žena je izgubila dva prsta v tovarni, ko je bil njen soprog v ječi.

Moundsville, W. Va.—Velike so žrtve, ki jih doprinašajo zavedni delavci v razrednem boju za izboljšanje delavskega položaja. Žrtve padajo na desno in levo, in dostikrat se dogodi, da širša javnost ničesar ne izve o teh delavskih žrtvah razrednega boja.

Taka žrtev razrednega boja je tudi Edgar Combs, preprost rudar, oče petih otok, ki se je udeležil oboroženega rudarskega pohoda leta 1921. Obsojen je bil na enajst let ječe. Od te kazni je presedel eno leto, nakar ga je governer Gore izpustil iz ječe. Pričakuje se, da Combs zadobi popolno pomiloščenje.

Combs je tipičen rudar. Oženjen je in ima pet otrok. Koncem meseca avgusta 1921 je pričel pohod rudarjev v okraj Logan. Combs se je pridružil pohodu, v katerem je bilo tisoče in tisoče drugih. V okraj Logan so prišli prek okraja Boone. V okraju Loganu so takrat gospodarili Sharplesovi pobojniki.

Combs je bil v skupini, ki je šla proti Beach Creeku ob času, ko je bil šerifski deputij John Gore ubit. Odkar se je to zgodilo, je bilo osem sto oseb obtoženih umora. Oblasti okraja Logana so ostro nastopile proti vsem ljudem, o katerih so izvedele, da so bile v Beach Creeku ob času, ko je bil Gore ustreljen.

Zdaj je Combs zopet združen s svojo ženo in otroci v mali koči s štirimi sobami v Moundsvillu, kamor se je njegova žena preselila po njegovi obsodbi. Žena je preživljala družino. Hodila je delati v tovarno, v kateri je izgubila dva prsta. Tudi Combs je dal svoji družini ves denar, ki so mu ga darovali njegovi prijatelji, ko je bil v ječi.

Take žrtve doprinašajo zavedni delavci v boju za izboljšanje delavskega položaja. Ti delavci niso govorniki in ne pisatelji, ampak razumejo le izrek Karla Marksa, da mora biti osvoboditev delavstva izpod kapitalistične sužnosti le delo delavcev samih. Take so žrtve delavstva, ki padajo na desno in levo. Za njih požrtvovalnost jim k večjem njih tovariši prijateljsko stisnejo desnico.

RAZNO

Mussolini zoper samce in samice. Strogo fašistovski dnevnik "Popolo di Roma" je priobčil govor, ki ga je imel Mussolini na seji ministrskega sveta, na kateri je bil sprejet zakon o uvedbi davka na samce. Ta govor je vzbudil v vseh italijanskih krogih — zlasti med samci in samicami — veliko ogorčenje. Mussolini je izvajal nastopno: Nezakonsko življenje je ena najtežjih družabnih nalezljivih bolezni, ker more ogrožati razvoj naroda. Samstvo je bolj nevarno nego neomaltuzianizem, ki ga Italija k sreči ne pozna. Ako pa pomislim, da je v Italiji nad en milijon mladih mož v starosti 25 do 35 let, ki so neoženjeni, potem sem primoran ukreniti potrebne korake. To pretečo nevarnost moram takoj odstraniti in zato predlagam strog zakon, ki bo občutno obdavčil samce od 25 do 65 let. Ta davek bo tvoril nacijonalni fond, iz katerega se bodo jemale podpore za sklepanje zakonov med revnimi, za ohranitev otrok in sirot. Najbolje bi bilo, ako bi mogla država prisiliti samce k poroki, kar pa je praktično neizvedljivo. Nepatriotičnim in egoističnim samcem pa je treba dati uspešno zdravilo v obliki posebnega davka, da se bodo prepričali o potrebi zakona. Možje, ki iz lenobe, sebičnosti in iz ljubezni do brezdela nočejo skrbeti za normalni razvoj človeštva, so izročeni svojim močnejšim sosedom. Celo razvojno breme italijanskega naroda leži na revnih ljudeh. Storil bom vse, da ti revži ne bodo več sami nosili teške odgovornosti. Samci so suhe veje na življenskem drevesu naroda. Ako bi mogel, bi jih takoj odžagal. Družina je temelj države in kdor ovira razvoj družine, je izdajalec države. Kakor rečeno, je ta govor vzbudil veliko pozornost in ogorčenje, kar je imelo za posledico, da je Mussolinijeva uradna agentura demantirala govor in izjavila, da si je dovolil sicer ugledni fašistovski list nedovoljeno šalo. Mussolini je baje uvedel zoper list kazensko postopanje.

ŽARKOMET

Sveti petrolejski mučeniki.

Včasi so imeli nekateri ljudje tako debele črepinje, da so dali življenje za vero. Mehiški katoličani so voljni dati le olje.

* * *

Štiri simpatični verzi.

Oh, če človek vse svoje dni
igra komedijo—
pa ti pride žena na stare dni
in zaigra tragedijo!

* * *

Stanovanja so draga.

—O ti si tisti, ki živi na peti cesti!

—Norec! Jaz živim v hiši, ne na cesti.

—All right, smarty! Pa ti povej, kje jaz živim.

—Vsekakor v temi.

—Predrznež! Veš, kje živi Progresivni blok?

—V Bartulovičevi glavi.

Johanin sin.

* * *

Pertinentna vprašanja.

Kje pa je tisti lemenat, v katerem se lemenatarji uče kupčevanja z bondi in mešetarstva s komišnom?

* * *

Rezolucija za novu godinu.

U blagajni bolestničke podpore nema više novaca. Toga radi hočemo da budemo zdravi u novoj godini, braćo!—Starac iz Kansasa.

* * *

Še ena sovjetska grozota.

"Big Bill" Haywood — ali se ga še spominjate — se je oženil v Moskvi.

To je najnovejša muka, ki jo pripravi čeka vsakemu, kdor je tako neumen, da gre v Moskvo.

* * *

Mussolini je hud.

Rimski list "Tevere" (se dere) protestira, ko je prišla vest iz italijanskega New Yorka, da Amerika pošlje svojo floto in vojaške čete v Albanijo. "Tevere" (se dere) je mnenja, da je Amerika prekoračila svoje meje. Bog je v svoji neskončni modrosti sklenil, da Mussolini potlači Albanijo, Amerika pa na svoji strani Nikaragvo, pravi "Tevere" (se dere).

* * *

Sveta revolucija je zgolj duh...

Katoliška revolucija v Mehiki obsega deset držav. Tako piše sveta "Tribuna". Je že res, razen da so vse tiste države v Ameriki.

* * *

Dobra novica za sedanje čase.

V Argentiniji je precejšnja vročina. Toplomer kaže 90 do 100 v senci.

(Čitaj še enkrat, in potem še enkrat!)

* * *

Kontest za kratke prispevke.

19.

Ponos Slovencev v Ameriki je S. N. P. J. in narodni domovi, ki so sadovi S. N. P. J. — J. I., Akron, O.

20.

Duhovščina je na svetu samo še za kapitalizem. — Kanalja, Woodward, Iowa.

21.

Ako bi bili naši očetje imeli ideje Eugene V. Debsa, bi mi danes lahko že uživali sadove našega proizvoda.—Piney Fork, O. **K. T. B.**

Rimsko pokopališče odkrito v Španiji.

Trujillo, Španija, 17. jan. — Kmet, ki je tu oral na svojem polju, je odkril grobove iz rimskih časov. V zemlji je bilo mnogo kipov in okraskov.

Vesti iz Jugoslavije

RAGIČNA SMRT SKRBNEGA DRUŽINSKEGA OČETA.

Planina pri Rakeku, 28. dec. Vsa dolina od Planine do vasi Grčarevec je že približno osem ednov pod vodo. Če se pelješ z lakom proti Radeku, opaziš taoj to velikansko jezero, ki je ahtevalo približno pred 14 dnei človeško žrtev.

France Težak, posestnik in edlar, se je vračal dne 13. m. m. ot običajno z dela domov. Na Rakeku je izpil četrtinko vina in renil nato čez Unec v Planino. Na Uncu je še govoril z znanem, od tedaj pa ga ni nihče več idel. Vsa poizvedovanja so bila aman.

Kakor običajno, so tudi to pot astale razne čudne govorice, ki i dobile gotovo še čisto druačno lice, ako ne bi gozdni adunkt Windischkraetza opomnil ekega domačina, da je videl v odi pod gradom človeško roko. Tržani so odšli takoj na oznaeni kraj, toda izkazalo se je, a dotični predmet ni bila roka emveč drevesna krvina. Vrnili o se nezadovoljni domov, naledni dan pa so nadalejvali začeto delo.

Šele na Štefanovo so dobroušni Planinci našli pogrešanea Težaka. Hoteli so nesrečneža akoj odpeljati v Planino, venar tega niso dovolile ne naše ne alijanske oblasti. Kmetje so otegnili ponesrečenega družinkega očeta iz vode, kjer je moal potem čakati prihoda komiije. Dne 28. decembra je prišla omisija iz Postojne. Navzoči dravnik je izjavil, da je postal Težak žrtev nesreče. Truplo ni azalo nobenega znaka nasilja. Na glavi je bila sicer vidna podlutba, ki pa je očividno izviala od padca. Težak, ki zapušča et nepreskrbljenih otrok in eno, je imel pri sebi orodje, kaero je uporabljal v svoji obrti, n 140 Din gotovine. Bil je mirega značaja, delaven in skrben er zato pri Tržanih zelo priljubjen.

Jakob Uršič, vpokojeni nadprevodnik v Ljubljani, je v peek, dne 24. decembra l. l., neadoma umrl. Pokojnik je bil v redvojnih letih večkrat in dalj- o dobo funkcijonar v železniarski organizaciji ter vesten lan soc. stranke. Krajevna rganizacija SSJ v Ljubljani izubi z njim enega najvztrajnejih članov, ki je še po vojni akivno sodeloval v njej in ji ostal vest do svoje prerane smrti.

Narodni socialisti so se, kaor je znano, za oblastne volive popolnoma razkropili. Druod se sploh niso javili, kakor mestu Mariboru in še tu so li na dvojne liste. Eni v naroče demokratov, ki jih seveda odpirajo — v njihovi polomiji, asti v gospodarski — drugi pa, i so bili proti demokratom, zlai intelektualci, so se zglihali s eščico davidovićevcev. Torej p razkol za par sto pristašev. Delavci po delavnicah pa, ki tae politike svojih voditeljev ne azumejo, pravijo, da bodo voli 23. januarja kakor zadnjič ri volitvah v delavsko zbornio ,ko so volili od delavcev saih predlagano delavsko strovno listo, kjer so sami sociali- i skupaj. In ta lista bo v Mariboru prva in bo tudi zmagala!

Oče ubil sina zaradi razžalitve. Na božični dan je v selu Budrov- pri Djakovem nastal prepir ed 72 let starim posestnikom ešo Vladičem in njegovim 2letnim sinom Markom. V prepiru je sin udaril očeta po nosu, akar je ta v jezi sina zabodel kuhinjskim nožem. Sin je sled izkrvavitve kmalu nato mrl.

Reforma srednjih šol v Jugoslaviji. Ministrstvo prosvete je zdalo nov zakonski načrt za rednje šole, ki bo skupno z zakonom o narodnih šolah predloen Narodni skupščini že v najrajšem času.

Po novem načrtu bodo imele rednje šole večinoma tip realih gimnazij. Le v mestih, kjer bstoje več kakor dve srednji oli tega tipa, se sme ustanoviti udi klasična gimnazija ali reala. Zakon dovoljuje, da ustanavljajo razen države srednje šole tudi oblastna in srezka samoupravna telesa, kakor tudi občine. Razen državnih bodo torej obstojale tudi oblastne, srezke in občinske srednje šole z isto ureditvijo in istimi pravicami kakor državne. Tudi otvarjanje privatnih šol bo dovoljeno. Te šole morejo ustanoviti razne organizacije in korporacije z dovoljenjem ministrstva. Da se ne bi število srednjih šol, ki jih je že tako zelo veliko, še povečalo, je v zakonu posebna odredba, po kateri se smejo ustanavljati samo štiri- ali osemrazredne gimnazije.

Razen tega se uvaja še ena novost in sicer, da morajo dijaki vseh razredov po dovršitvi šolskega leta polagati izpite, ako niso dosegli odličnega ali vsaj jako dobrega uspeha.

Profesorji srednjih šol bodo imeli pravico na stalna mesta, ki se bodo dobivala potom razpisa. Toda pravico, da se javi na stečaj za stalno mesto, dobi profesor šel po osmih letih službe. Nezadostno kvalificirani (niti absolvirani filozofi) ne morejo biti nastavniki srednjih šol.

IZ PRIMORJA

V Klancu v Istri je umrl Ivan Petrinja.

Fašistovka. V Planini na Cerkljanskem učiteljuje gospodična Marija Močnik, ki je ena najbolj vnetih fašistovk v celi Julijski Krajini. Pri razvitju zastave finačne straže v Cerknem je kumovala ona in imela velik patrijotičen govor. V fašistovskem učiteljskem udruženju je tajnica in stoji pod pokroviteljstvom didaktičnega ravnatelja. Slovenski učitelji in učiteljice se je boje, ker rada prisluškuje in hodi poročat v Cerkno. Pravijo, da je njena zasluga, da se je uvedlo proti večini slovenskega učiteljstva na Cerkljanskem odpustno postopanje. Polno pritožb je že bilo proti nji, pa stariši ne opravijo nič, ker v Cerknem obvelja samo njena beseda . . . Ali tako je, da je bilo že več onih, ki so bili najbolj goreči, vrženih v stran, in pripeti se lahko tudi to, da se cerkljanska Marička osmodi v fašistovskem močniku.

CHICAGO NI PRESTOLICA ZLOČINCEV.

Druga mesta so prav tako slaba v pogledu kriminalnih slučajev, pravi profesor Bruce.

Chicago. — Analiza je pokazala, da Chicago ne zasluži nelepega priimka 'prestolica zločincev,' katerega se zunanja mesta prav rada poslužujejo. Profesor Bruce, ki je izdal tozadevno objavo, na podlagi kriminalnih slučajev vseh večjih mest, je pravkar objavil svojo dolgotrajno študijo o zločinih v Združenih državah.

V kateremkoli mestu je dobiti prav toliko zločinov kot v Chicagu, če se vzame v poštev število prebivalstva dotičnega mesta. Isto je tudi resnica o evropskih mestih.

Bruce je dejal dalje, da je nasproten vsakemu obmetavanju nas od strani Kanadčanov in Angležev ter često od nas samih, češ, da smo najdivji narod med civiliziranimi. Drugi imajo prav toliko zločinov. Seveda jih imamo mi tudi take, ki jih ni najti v nobeni drugi državi, ker Amerika je pač narod sestavljen iz vseh drugih narodov. Mi imamo probleme, ki jih ni najti v nobeni drugi državi. To bi morali drugi narodi vzeti v poštev, kadar delajo take zaključke.

Prijeli "človeško gorilo?"

Petersburg, Ind. — Danes je okrajni šerif aretiral Petra Ojersa, ki je osumljen kot "človeška gorila," ker je obdolžen, da je usmrtil že nad 15 žensk med Pacificom in Atlantikom. V Ameriki se baje nahaja šele eno leto.

O razvoju rudarstva

Nemogoče nam je zasledovati zgodovino rudarstva do njega prvih začetkov. Kratek preudarek pa nas pouči, da je moralo obstojati neke vrste rudarstvo, preden je človek poznal kovine. Tudi si lahko mislimo, katere so bile one rudnine, ki jih je človek najprej iskal v okrilju matere zemlje. V boju s prirodo mu niso zadostovale njegove naravne moči; zato je začel kmalu razmišljati, kako bi si napravil orožje in orodje, s katerim bi se mogel uspešno boriti proti svojim sovražnikom in si pridobivati potrebno hrano. Tako si je gotovo iskal najprej onih snovi, iz katerih si je izdeloval prvo orožje in orodje. Razen iz kosti in lesa je človek v davno minuli dobi izdeloval svoje preprosto orodje iz kamena, v prvi vrsti iz kresilnega kamena. Kresilni kamen spada torej gotovo k onim rudninam, ki jih je človek iskal med drugim kamenjem. Moral je kmalu zapaziti, da se da s kresilnim kamenom delati ogenj. Tako mu je bila ta rudnina v dvojno korist.

Poleg kresilnega kamena smemo prištevati k prvim rudninam, ki so se pridobivale z najenostavnejšim rudarstvom, še celo vrsto drugih, kakor na primer lahko gnetljivo glino, iz katere so izdelovali posodo, dalje sol, ki se nahaja na mnogih krajih v zemlji, kredo, okro in druge za slikanje in barvanje pripravne rudnine ter slednjič vse one snovi, ki so služile za okras.

Med kovinami je iskal človek brez dvoma najprej take, ki se nahajajo v naravi v čistem stanju, torej zlato, srebro, morda tudi baker, ki se da s topljenjem prav lahko izločiti iz drugih primesi.

Katera izmed omenjenih kovin je bila najprej znana, ne vemo. Stari pesniki nam sicer pripovedujejo o zlatem, srebrnem, bronastem in železnem veku, ki jih je po starogrški veri bog Zevs ustvaril drugega za drugim; vse to pa je plod pesniške domišljije. Niti ne moremo trditi, da je človek spoznaval kovine v naštetem redu, čeprav govore nekatere okolnosti za to, v prvi vrsti okoliščina, da se nahajata zlato in srebro prosta in čista v naravi, medtem ko moramo pridobivati druge kovine na težavnejši način, na primer železo s topljenjem železne rude. Da sta bili torej zlato in srebro znani pred bronom in železom, smemo smatrati za gotovo dejstvo. Kako pa je bilo z ostalimi kovinami, ne moremo vedeti ničesar gotovega.

Stari Indijci so morali imeti že dolgo pred Kristusom dobro razvito industrijo železa, ker so se nekateri izdelki ohranili do dandanašnjega dne. Tudi stari Egipčani so poznali železo. Že mnogo višje pa je bila razvita ta industrija pri Rimljanih in Grkih. Posamezni grški rudniki so zaposlovali do šestdesettisoč sužnjev, katerih življenje je moralo biti jako žalostno.

S povečanjem rimskega cesarstva se je pospešil tudi nadaljnji razvoj rudarstva in nekateri rudniki iz one dobe obstojajo še danes.

Hud udarec pa je zadobilo rudarstvo za časa preseljevanja narodov, ko je bila v tisočletjih ustvarjena kultura skoro namah uničena. Šele pozni srednji vek je vsaj deloma popravil, kar so bili uničili nemirni časi preseljevanja narodov.

Tu moramo omeniti še neki pojav, ki je močno vplival na razvoj rudarstva. V srednjem veku se je začelo neko čudno gibanje, pričela se je doba alkimije (domneve, da se dado umetno napraviti žlahtne kovine), več stoletij trajajoča doba, v kateri so ljudje mislili, da obstoji neka snov, tako zvani kamen modrih, s katerim se bo posrečilo spremeniti nežlahtne kovine v žlahtne. Pozneje so pripisovali temu namišljenemu kamenu modrih še druge lastnosti: mislili so, da ozdravlja bolezni, podaljša življenje, da je mogoče z njim doseči celo nesmrtno življenje. V neštetih alkimističnih delavnicah so kuhali in mešali najrazličnejše snovi. Skoro ni bilo kneza ali kakega bogatega človeka, pri katerem bi ne bil delal eden ali še več alkimistov. "Kamna modrih" sicer niso našli, a pri tisoč in tisoč poskusih so odkrili marsikatero lastnost kovin, našli so načine, kako je pridobivati kovine iz rud, kako jih čistiti. Z mešanjem najrazličnejših snovi so odkrili nove kovinske spojine z dotlej neznanimi lastnostmi.

Tako je alkimija jako plodonosno učinkovala na razvoj rudarstva in plavžarstva.

Čikaška gledališča

Milton Sills je priznan dober filmski igralec. Njegov najnovejši film, "The Silent Lover," bo predvajan v **Chicago** kinogledališču pričenši s prihodnjim pondeljkom. Igra se vrši v nekem mitologičnem balkanskem kraljestvu, v namišljeni državi, ki so jo imenovali v igri Molatvijo. Sills nastopa kot zastopnik vlade, se napije in ga vidimo takoj v prvih slikah filma pijanega v kanalu, od kjer mu je treba kakănega dobrega Samaritana, da mu pomaga na noge ter ga vodi domov. Ponaredil je čeke in, mesto da se ustreli, gre v Afriko in tam se priklopi francoski tujezemksi legiji, se poboljša ter si pridobi srce mlade deklice v sredini bojev z riffskimi rodovi v Maroku. V tem teatru bo na odru predvajana mala scena z imenom "Victor Herbert's Melodies."

Film "Blonde or Brunette" prične v pondeljek v **Uptown** gledališču. Poleg tega bo tudi mala sličica, šala na platnu ter na odru pa mala noviteta "The Book of Dreams". "Hotel Imperial", velezanimiv film, ki ima svoje ozadje na ruskoavstrijski meji ob pričetku svetovne vojne, bo predvajan prihodnji teden v **Central Park** kinogledališču. Glavno vlogo v tem filmu ima slavna igralka, Poljakinja, Pola Negri. Film je režiral Erich Pommer, bivši režiser znane nemške filmske družbe UFA. Vse osebe, razen one, so v tem filmu Evropejci.

Herold Lloyd, ki je širši publiki že dokaj znan po vsem svetu, nastopa v filmu "The Kid Brother", ki je sedaj predvajan v **McVickers** gledališču. On je še posebno dobro znan iz filmov The Freshman in For Heaven's Sake. Ti njegovi filmi so bili predvajani tudi že v Ljubljani v Elitnem kinu.

Jazzland — Dežela jazza — je posebna posebnost Paul Asha, ki z njegovo godbo fantazira po odru **Oriental** kinogledališča. Tako je namreč dal ime njegovi najnovejši "skladbi", s katero nastopi pred čikaško občinstvo vsak večer in tudi popoldne prihodnji teden. Poleg tega orkestralnega konglomeracijskega jazza bo na odru geldališča tudi film "The Potters".

Bundesen svari pred osepnicami.

Chicago. — V preteklem letu je v Chicagu umrlo 56 otrok za osepnicami. Vsi ti otroci so bili manj kot šest let stari, pravi zdravstveni komisar dr. Bundesen. Starši se često ne zavedajo, da je tudi ta bolezen večkrat zelo nevarna. Leta 1925 je v Združenih državah umrlo 10,000 otrok za to boleznijo. Navadno se ta bolezen pojavi pozimi. Največ otrok umre v starosti treh let od osepnic. Večkrat pokvari bolezen otroka na udih za življenje, včasih pa nastopi pljučnica, ki resno ogroža življenje otroka. Kadar otrok zboli za osepnicami, ga je treba oskrbovati zelo previdno, da se ne pritakne še kaka druga bolezen.

Prvi samomor v zraku.

Pariz, 17. jan. — Maurice Coucher je včeraj izvršil samomor s tem, da je skočil iz letala, v katerem je potoval v Madrid. Vzrok samomora so slabe družinske razmere.

Zvitež.

Blažek: "Prosim, gospod učitelj, ali bi vi nabili dečka za nekaj, česar ni napravil?"

Učitelj: "Naravno, da ne. To bi vendar bila krivica."

Blažek: "Seveda! Jaz nisem napravil domače naloge . . ."

Jurčkov obisk.

Mati: "Jurček, ali nisi bil nadležen stricu in teti?"

Jurček: "Ne, ko sem prišel k njima, je dejala teta: 'Baš ti si nam še manjkal!' "

M. Bontempelli:

Prvi vzlet

Prijateljeval sem z mladim, a blazno smelim aviatikom. Ime mu je bilo Mahoro. Mahoro je prišel v to mesto, da bi vse pripravil za drzen polet, prvi od poznejših velikih poletov: pol Evrope je ybilo preiti s strojem. In vsa Evropa, ves svet naj bi z napetostjo spremljal ta let.

Posečal sem Mahora vsak večer v njegovem hotelu, in vsak večer mi je navdušeno pravil o pripravah, ki jih je ta dan izvršil. Štel je dneve, kakor to delajo zaljubljenci. 21. maja je moral startovati. Mahoro je bil ves bled v obraz, a imel je modre, svetle oči.

Hotel je sam leteti. Slava, ki se bo spojila z njegovim imenom, ga je delala srečnega in obenem nestrpnega. Mahoro mi je bil jako pri srcu; dan za dnem sem postajal žalostnejši. Zakaj moj čas je potekal brez koristi, brez smotra, in ni puščal nobenega sledu za seboj. Tedaj nisem več vedel, česa naj se nadejam. A sedaj na 21. mora oditi še Mahoro. Njegove oduševljene besede so mi vzele spanec. Ali jaz sem bil otožen od zavisti.

Nekega jutra, sedem dni pred odhodom, mi je rekel Mahoro nepričakovano: "Veš, da sem sklenil leteti sam. A mnogo se jih je ponudilo, da bi potovali z menoj. Vse sem odbil. Dopustiti bi mogel samo da me spremi zelo blizek človek. Spustim se torej sam v zrak."

"Vedel sem," sem odgovoril. Pri tem pa gledal v tla. Dolgo sem čutil, kako Mahorov pogled leži na meni; čital mi je iz srca. Takrat pa reče mirno:

"Hočeš li odriniti z menoj?"

*

Moji radosti ni bilo mej. Pozabil sem turobnih dni pred to življensko preskušnjo, ki naj bi bila napravila konec moji neplodni mladosti. Dvomi so me razjedali — kakor vse mladeniče, s katerimi se usoda posebno igra — in obolel sem od brezdelice in prisiljenega čakanja. Toda letenje z Mahorjem me je pretvorilo v moža. Sedaj se prebude moje prave sile!

Moja karijera se je pričela. Mahora objavi svoj odlok, da me povede kot spremljevalca. Takoj so me obvezali en italijanski in dva inostranska lista, da bi jim pisal poročila o poletu. V trenotku sem se dvignil iz teme; početek je bil storjen. Kakšna prilika! Ako iz nje ne potegnem ne slave ne blaga, bom sam kriv. In o tem se je razgovarjal Mahoro slednji večer z enakim veseljem, s kakršnim je opisoval svoje priprεme. Duša mi je bila v mrzlici od nestrpnosti, a sedaj sem že mogel spati ponoči.

Napočil je večer 20. maja.

*

Kakor vselej, sem okšel k Mahoru. Pomenkoval se ni kot druge večere; dejal je samo: "Jutri zjutraj točno ob šestih na vzletišču."

Dolgo mi je stiskal roko. Medtem ko jo je držal in gledal v oči, je rekel samo: "Spi!"

Čutil sem zapoved v tem nasvetu in jo sprejel z vso dušo. Doma sem poklical služkinjo. Settimia je bila bedno bitje: z redkimi tankimi lasmi na podolgasti glavi, z velikimi, črnimi svetlimi očmi na sivem obličju. Ena rama ji je bila višja od druge.

"Slušaj, Settimia!"

Imela je zvest obraz koristnih domačih živali.

"Spat grem. Spal bom vso noč. Ali me moreš prebuditi ob štirih zarana? Zanesljivo?"

"Ob štirih."

"A niti minute kasneje!"

"Natanko ob štirih."

"Za življenje mi gre pri tem. Ali slišiš: za življenje!"

"Ob štirih."

*

Na večer 20. majnika je bilo soparno. Slekel sem se, se okopal in se nato zopet skoro popolnoma oblekel, da bom naslednje jutro prej na redu. Tak sem se zavalil na posteljo. Srce mi je burno udarjalo, bal sem se, da ne bom mogel zaspati. Ali spomin na Mahorovo zapoved: "Spi!" me je umiril. Upokojil sem se in skoraj globoko zaspal. Noč je minila brez sanj.

Naslednje jutro sem imel bolesten občutek, kakor da me kosoma trgajo iz nekega daljnega življenja, kamor se je moje bitje že ukoreninilo. Zadnji sunek me je vrgel v nekakšno kataleptično otopelost. Moji možgani so morali tako rekoč dregniti moje telo in ga predramiti. Naposled sem bil buden. Rana zora je sijala. Nenadoma se stresem zaradi bližnjega odhoda. Seddel sem na postelj tako, da sem skozi okno videl osvetljeno nebo. Začul sem neko šuškanje pred durmi. Zatrdno prihaja Settimia, da me prebudi, sem pomislil. A nihče ni potrkal. Tedaj sem zaslišal oddaleč zateglo bučanje. Posluhnil sem. Mahoma sem sam ne znam zakaj, okrenil pogled na stran proti uri na omarici: pol sedmih.

S krikom sem planil iz postelje ter odbrzel na ploščad pred hišo. Pomoli, okna, strehe in ograde so mrgolele ljudi, ki so gledali na travnike. Tudi travniki so črneli od množice. Na drugi strani travnikov je ležal z vrbami ograjen prostor, polje, vzletišče, kjer je Mahoro . .

Obrnil sem se, da oddirjam, da ga dohitim. Ali en sam edini krik navdušene množice me je zadržal: izza vrste vrb opazim jasno, kako se stroj dviga, vse više, sedaj že v višini streh. Gonji so ga vzhičeni klici mesta, ki ga je pozdravljalo.

Zaslišal sem za seboj težko hropenje, kakor od zasoplega psa. Okrenil sem se:

Settimia se je zgrudila na tla, preplašena, izgubljena, kot nem kup, in me drhte gledala z velikimi očmi, črnimi, ko nebo ponoči med zvezdami. Zastokala je.

"Nesramna ženščina!" sem zatulil še enkrat in se pripognil, da se zaženem nanjo, da jo zadavim z rokami, jadno zalego, ki mi je uničila življenje. Ona pa se je stegnila po tleh in zaprla oči. Bilo mi je kot da gori grmada pod nogami: zvezan, negiben in pokonci stojim, a plamen mi pali čelo. Mukoma sem obrnil glavo ven, proti odprtemu nebu.

Mahoro se je v velikih zavojicah dvigal kvišku. Letalo se je blestelo ko zlato v solnčnem sijaju . . .

Preko lica so mi polzele velike, vrele solze in padale na pod . . . Ali tedaj me pograbi in potrese strahovit bes. Osušim solze in se ponovno okrenem k Settimiji, ki je kot uničena ležala na tlaku. Da se zakadim nanjo ter jo zadušim . . . .

Od zunaj udari silen vik, in krik. Zdelo se mi je, da čutim, kako se mi kri ledeni, ko sem se ozrl venkaj. Med zlatimi solnčnimi prameni so se krila aeroplana dva-trikrat zamajala, potem so se zvila in Mahorov stroj sune strmoglavo v globino. Dozdevalo se mi je, da padec traja večno. Krik množice je bil grozen. In končno je vse izginilo onstran vrbika.

Telebil sem se na tla, se previjal in krčil, kričal od boli in ponižanja. Hotel sem se pri tej priči ubiti zbog silne sramote. Hrum ljudstva mi je odzvanjal v ušesih liki črn, zamolkel šum. Ne vem, kako dolgo sem takisto ležal.

Ko sem se zopet zavedel, sem na mestu odskočil, kakor od gada pičen: pobegniti!

Pred vrati, ki vodijo proti ploščadi, je ležala Settimia. Dva koraka pred njo sem obstal od studa.

Ona se dvigne na kolena. Razširjene roke proži proti meni. Oči so se ji izbuljile in gorele v neki svetlobi, ki je še nikdar nisem videl v očeh živih stvorov. Njen glas, se je zdelo, da prihaja z drugega sveta:

"Signore, signore . . ."

Mržnja me je premagala. Vržem se nanjo in jo udarim dva, trikrat v obraz, ramena. Preskočivši njeno telo, pobegnem, oddirjam ne oziraje se, daleč, daleč od nje, od hiše, iz mesta . . .

Crez dan sem se vlačil okoli, ne vem, kako dolgo niti kod. Bil sem kakor blazen. Nikoli se nisem povrnil. Settimije nisem več videl.

Leta so potekla. Take bolečine nisem nikdar več v življenju pretrpel. A kadar se še danes z grozo domislim vseh podrobnosti onega strašnega jutra, vidim podobo Settimije docela drugačno: svetlo in lepo, kako kleči, z razpetima rokama . . . !

17-letni fant preplaval katalinsko ožino.

Los Angeles, Cal. — George Young, 17 let star fant iz Toronta, Kanada, je zmagal v tekmi plavanja čez 22 milj široko morsko ožino med obrežjem Kalifornije pri Los Angelesu in otokom Catalino. Young, ki je potoval iz Kanade v Las Angeles deloma peš in deloma na starem motorciklju, je dobil nagrado $25,000, ki jo je razpisal William Wrigley za preplavanje ožine. Sto mož in dve ženski sta tekmovali, toda 17-letni Kanadčan je vse posekal. Plaval je 15 ur, 48 minut in 35 sekund. Fant je dejal, da je od tretjega leta vedno v vodi.

Obtožnico Chaplinove žene prodajajo kar na debelo!

Los Angeles, Cal. — Prepis obtožnice Lite Chaplin, v kateri so navedene vse podrobnosti pikantnih prestopkov, radi katerih toži Lita glasovitega komika za ločitev zakona, je zadnji teden izšel tukaj v brošuri, ki ima 42 strani. Prva izdaja brošure je bila razprodana v nekaj urah po 25 centov komad. Takoj so pripravili drugo izdajo. V obtožnici so stvari, ki niso za tisk, ker jih izključuje poštni zakon—zato pa je trgovina z brošuro toliko večja. Po knjižici so najbolj planile ženske, predvsem filmske igralke in študentke.

Chaplin je bolan.

New York.—Charlie Chaplin, filmski komični oboževalec, je v New Yorku zbolel od jeze in velike nervoznosti vsled konflikta z ženo, ki ga toži za ločitev in zahteva polovico njegovih miljonov. Zdravniki so mu ukazali absoluten mir. V nedeljo ponoči je Chaplin v deliriju padel s postelje in se pobil na nos, nakar je hudo krvavel. Charles in Lita dolžita drug drugega nezvestobe in raznih spolnih perverznosti—in publika ima masten ocvirek.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

"Zarja" ima veselico 22. januarja v Narodni dvorani na Racine Ave. in 18. cesti.

Dr. št. 102, S. N. P. J. — Maškaradna veselica v soboto 29. januarja v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 30. januarja v dvorani ČSPS.

Društvo "Pijonir" št. 559 S. N. P. J.—"Bunco Party" dne 2. februarja v dvorani S. N. P. J.

Dr. št. 39, S. N. P. J. — Veselica v soboto 12. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Zveza slov. org. — Veselica v soboto 12. marca v Narodni dvorani.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava v nedeljo 27. marca, v dvorani Č. S. P. S.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava in prvomajska slavnost, v nedeljo 1. maja, v dvorani S. N. P. J.

OPOMBA: Ako prireditev Vašega društva ni označena v gornjem seznamu, sporočite datum in druge podatke na naslov: JOHN PUTZ, 1834 S. Racine Ave.

DRUŠTVOM IN DRUGIM NA ZNANJE.

Igra "Hrbtenica" v treh dejanjih, katero je spisal br. Ivan Molek in katera je bila pred nedavnim objavljena v Prosveti, je zdaj izšla v lični brošuri. Cena posamezni brošuri je 25 centov.

Igra je zelo primerna za naše odre in se lahko predstavlja ob prilikah kake društvene slavnosti, obletnice itd., ker nudi precej propagande za našo jednoto. Društva in dramske organizacije, ki hočejo igrati "Hrbtenico", dobe pri jednoti vse iztise, kolikor jih potrebujejo. Ker je igra zelo poceni, priporočamo društvom in drugim, da naroče toliko iztisov kolikor je v igri oseb; s tem si prihranijo prepisavanje ulog. Pišite na Knjižeyno Matico S. N. P. J. in pošljite denar.

Izdali smo jih le par sto iztisov in bodo kmalu pošle—hitite z naročilom, da ne bodete prepozni. 10 iztisov stane samo $2.50.

Philip Godina, upravitelj.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

William Shakespeare:

Iz Oton Zupančičevega prevoda.

Sen kresne noci

(Midsummernight's Dream)

(Ta fantastična igra je ena najbolj karakterističnih Shakespearjevih komedij. Spisal jo je v svoji mladosti, zato ni tako globoko zasnovana, kot so na primer tragedije in zlasti Othello, katerega odlomek je bil že priobčen, toda kar je glavno v tej igri je dokaz o bujni fantaziji pesnika in obenem njegovo visoko cenjenje narave. Odlomek je vzet iz začetka prvega prizora v drugem dejanju, ki se vrši v gozdu blizu Aten.)

(Palček in Spak nastopita od nasprotnih strani.)

Spak: Hej, duh, povej mi, kam hitiš?

Palček: Čez griče, doline,
skoz grm in čez kamen,
čez ograde, strmine,
skoz vodo in plamen
jaz potujem vsepovsodi
urneje kot mesec hodi;
v službi sem pri vil kraljici,
rosim ji kroge po zelenici:
jegliči so družina njej;
na zlatih oblekah jim lise poglej:
to so rubini, vil darovi,
v teh pegah njih žive duhovi:
rose nabiram tod po trati,
jegliču vsakemu uhan je treba dati.
Zdrav, rogovilež: jaz zdaj grem;
takoj bo tu kraljica s spremstvom vsem.

Spak: Kralj tu nocoj imeti hoče raj.
Kraljica naj se ga ogiba, znaj,
ker Oberon togoten ves divja,
da spremnika premilega ima,
ukradenega indskega kraljiča:
imela ni še lepšega mladiča;
in ljubosumni Oberon zahteva
ga za oprodo, naj ž njim v les hojeva;
ona, navkljub, ga noče izročiti,
ž njim se zabava, s cvetkami ga kiti.
In kadarkoli srečata se v gaju,
ob bistrem viru, v svetlih zvezd sijaju,
se spreta, palčkov pa je strah te jeze,
da vsak v želodovo se kapico zaleze.

Palček: Če me celo ne vara vid in sluh,
si ti pretkani, nagajivi duh,
zvan Robin Dobrodrug. Si tisti, ne,
ki po vaseh rad straši deklice,
posnema mleko, dela zgago v pinji,
da pomankuje sape gospodinji;
ne da zavreti pivu; zvabi s poti
ponoči potnika, smejoč se njega zmoti?
A kdor ti Spaček, mili Šotek reče,
pomagaš mu, in vse se mu izteče.
Kaj nisi ta?

Spak: Da, strinja se vsak znak;
zares sem ta veseli ponočnjak.
Oberon smeje mojim se zabavam,
kadar napetega žrebca zbegavam
s kobiljim rezgetanjem; časi spet
grem klepetulji v kupico čepet,
v lesniko se pečeno tam ji sfrknem,
ko hoče piti, ji pred usta zdrknem,
da ji curi od piva suha brada;
premodra tetka puste bajke sklada,
na stolček misli sesti trinogat—
jaz izpod nje, ona na zadnjo plat,
"križ božji!" vzklikne, zmedena zakreha,
a ves krog se drži za boke od smeha,
veselo prha, kiha in prisega,
češ, to je šala, da nikoli tega.
Pobegni, palček: tam gre Oberon.

Palček: In tu kraljica.—Da je daleč on!

Macbeth

(Iz te morda najstrašnejše tragedije, kar jih je bilo še kdaj spisanih, je najbolje razvidna Shakespearjeva zmožnost psihologičnega opazovanja. Eden najbolj mikavnih prizorov je pogovor med materjo in sinom v četrtem dejanju (drugi prizor). L. Macduffova je mati.)

L. Macduffova: Fant, oče ti je mrtev: in kaj boš ti sedaj? kako boš

Sin: Ko tički, mama.

L. Macduffova: Kaj? Od črvov, muh?

Sin: Od tega, mislim, kar dobim, kot oni.

L. Macduffova: Ubogi tiček! In ne bo te strah
mrež, limanic, pasti in zank?

Sin: Zakaj pa?
Ubogim tičkom jih ne stavijo.
Moj oče ni umrl, karkoli praviš.

L. Macduffova: Je umrl: kako si najdeš spet očeta?

Sin: Pa ti? Kako si najdeš ti moža?

L. Macduffova: Ej, dvajset si jih kupim na semnju.

Sin: Tedaj jih kupiš, da jih spet prodaš?

L. Macduffova: To govoriš, kar zmore ti vsa pamet;
in vendar, zate pameti dovolj.

Sin: Ali je bil moj oče izdajavec, mama?

L. Macduffova: Seveda je bil.

Sin: Kaj je to, izdajavec?

L. Macduffova: I, kdor prisega in laže.

Sin: In vsak, ki dela to, je izdajavec?

L. Macduffova: Vsak, kdor dela tako, je izdajavec in mora na vešala.

Sin: In mora vsak na vešala, kdor prisega in laže?

L. Macduffova: Vsak.

Sin: Kdo jih mora obešati?

L. Macduffova: I, poštenjaki.

Sin: Potem so pa lažniki in prisegači bedaki; zakaj lažnikov in prisegačev je dovolj, da potolčejo poštene ljudi in jih pobesijo.

L. Macduffova: No, Bog s teboj, uboga opica! A kako hočeš dobiti očeta?

Sin: Če bi bil umrl, bi ti za njim jokala: če ne bi, bi bilo to dobro znamenje, da dobim kmalu novega očeta.

L. Macduffova: Ubogi žebljaček, kako govoriš!

(Neznanec nastopi.)

Neznanec: Lepa gospa, Bog z vami!
Tu sem vam,
poznam pa dobro vašo častno stopnjo.
Nevarnost, se bojim, grozi vam blizu:
če svetovati sme vam mož preprost,
tu ne odlašajte; proč vi in mali,
Hudo je, vem, tako vas plašiti;
a slabše bi bilo, ne vas svariti
pred hujšim, ki je jako blizu vas.
Bog z vami. Več muditi se ne upam.
(Odide.)

L. Macduffova: Kam naj bežim? Ničesar hudega
storila nisem. Pa saj res, tu sem
na tem pozemskem svetu, kjer krivica
se često s hvalo plača, dobro delo
pa za nevarno blaznost nam velja.
Kaj torej, joj, zanašam se na to
obrambo žensko, češ da hudega
storila nisem? Kdo so ti obrazi?

(Morivci nastopijo.)

Morivci: Kje je vaš mož?

L. Macduffova: Nikjer, to upam,
ne na tako neposvečenem kraju,
kjer ga našli bi taki kot si ti.

Morivec: Izdajnik je.

Sin: To lažeš, kuštravi capin!

Morivec: Kaj, jajčece? Žarodek izdajavstva. (Ga zabode.)

Sin: Mama, umoril me je: prosim, beži. (Umre.)

(Lady Macduffova zbeži, kričeč, umor; morilci za njo.)

(Kako mojstersko je znal Shakespeare naslikati strahopetnost morilca, najboljše svedoči naslednji odlomek. Lady Macbethova, ki radi samih zločinov izgublja um in razsodnost, je neprestano preganjana vsled strahu pred duhovi umorjenih. Pri nekem umoru je dobila liso krvi na obleko in zdaj je v nočnih urah preganjana, ker neprestano vidi pred seboj one lise. Vendar kuje naklepe za nadaljne zločine, samo da bi prikrila prejšnje zločine. Odlomek je iz petega dejanja 1. prizor.)

(Dunsinane. Soba v gradu.)

(Zdravnik in dvornica nastopita.)

Zdravnik: Dve noči sem prebedel z vami, a ne morem opaziti ničesar, kar bi mi potrdilo vaše pripovedovanje. Kedaj je zadnjič tako hodila?

Dvornica: Odkar je odšlo veličanstvo na vojno, sem videla, kako vstaja iz postelje, si ogrne nočno haljo, odpre predal, si vzame papirja, ga pregne, piše nanj, čita, potem zapečati in se vrne v posteljo; in ves ta čas v prav trdnem spanju.

Zdravnik: Velika zmeda v naturi, uživati hkrati dobroto spanja in opravljati dela, ki se opravljajo bede! V tem dremotnem nemiru —razen da je hodila okrog in kar je še delala—kaj ste jo slišali kedaj govoriti?

Dvornica: To, gospod, česar ne maram za njo ponavljati.

Zdravnik: Meni lahko; celo potrebno je.

Dvornica: Niti vam, niti komurkoli, ker nimam prič, da bi moje besede potrdile.—Lejte, tam-le prihaja.

(Lady Macbethova nastopi s svečo.)
Prav tako, kakor vselej; in kakor resnično sem živa, trdno spi. Opazujte jo: stopite stran.

Zdravnik: Odkod ima to luč?

Dvornica: Poleg njene postelje je stala: neprestano ima luč poleg sebe; tako je ukazala.

Zdravnik: Vidite, oči so ji odprte.

Dvornica: So, a vid ji je zaprt.

Zdravnik: Kaj dela zdaj? Glejte, kako si mane roke.

Dvornica: To je že nje navada, kakor bi si umivala roke. Videla sem že, da je delala tako četrt ure.

L. Macbethova: Tukaj je še ena lisa.

Zdravnik: Poslušajte: govori. Zapišem si, kar bo govorila, da si laže obdržim v spominu.

L. Macbethova: Stran, prokleta lisa! Stran, pravim!—Ena; dve: ej, potem je pa čas, da se to stori.—Pekel je teman!—Fej, soprog, fej! Vojak, pa ga je strah?—Kaj se nam je bati, kdo to ve; ko ne more naše visokosti nihče klicati na odgovor?—Ampak, kdo bi si bil mislil, da ima ta starec toliko krvi v sebi?

Zdravnik: Ali slišite to?

L. Macbethova: Fifeski tan je imel ženo: kje mu je zdaj?—Kaj, ali ne bodo te roke nikdar čiste?—Nič več o tem, soprog moj, nič več o tem; vse si pokvariš s tem zdrizanjem.

Zdravnik: Pojdite, pojdite: izvedeli ste, česar ne bi smeli.

Dvornica: Ona je govorila, česar ne bi smela, to vem za gotovo: Bog ve, kaj ona ve.

L. Macbethova: Tukaj diši še vedno po krvi: vse arabske dišave ne bi dale tej drobni roki prijetnega vonja. O, o, o!

Zdravnik: Kako je vzdihnila! Težko breme ima na srcu.

Dvornica: Jaz ne bi hotela imeti takšnega srca v prsih za dostojanstvo vse njene osebe.

Zdravnik: Dobro, dobro, dobro.

Dvornica: Bog daj, da bi bilo, gospod.

Zdravnik: Ta bolezen se odteza moji umetnosti: vendar sem poznal ljudi, ki so hodili v spanju okrog in so umrli pobožno v svoji postelji.

L. Macbethova: Umij si roke, obleci si nočno haljo, nikar ne bodi tako bled.—Še enkrat ti pravim: Banquo je pokopan in ne more iz groba.

Zdravnik: Res?

L. Macbethova: Spat, spat! Nekdo trka na vrata. Pojdi, pojdi, pojdi, pojdi, daj mi roko: kar je, se ne da izpremeniti. Spat, spat, spat! (Odide.)

Zdravnik: Ali pojde sedaj spat?

Dvornica: Naravnost.

Zdravnik: Zlo se šepeče: nenaturni čini
rode bolezni nenaturne: kužen
duh se blazinam gluhim izpoveda:
nji treba bolj duhovna ko zdravnika.
Bog nam oprosti vsem! Glejte mi nanjo;
odstranite vse, s čimer si lahko
bi škodila, in še pazite nanjo.
Zdaj lahko noč: oko je grozo zrlo,
srce mi od strmenja je zamrlo.
Pač slutim, govoriti si ne upam.

Dvornica: Lahko noč, vam dobri doktor. (Odideta.)

DRUGI PRIZOR.

Pokrajina blizu Dunsinana.

Z bobni in zastavami nastopijo Menteith, Caithness, Angus, Lenox in vojaki.

Menteith: Angleška četa, ki jih vodi Malcolm,
njegov stric Siward in junaški Macduff,
so blizu že. Osveta v njih plamti;
zakaj njih sveta stvar bi vnela še
spokornika za hrup krvavo divji.

Angus: Ob gozdu birnamskem se strnemo:
ondod prihajajo.

Caithness: Kdo ve, če Donalbain je s svojim bratom?

Lenox: Jaz vem, da ga ni, ker imam zapisnik
vseh plemičev: Siwardov sin je zraven
in mnogo goolbradcev, ki zdaj prvič
se radi izkazali bi može.

Menteith: Kaj dela samosilnik?

Caithness: Veliki Dunsinane močno vtrjuje.
Baje blazni: nekteri, manj sovražni,
to imenujejo pogumno besnost:
gotovo pa stvari čezmerne svoje
ne more stisniti v opas redu.

Angus: Zdaj čuti, da lepe mu na rokah
umori tajni; zdaj vsak hip upori
očitajo mu njega verolomstva:
ti, katerim ukazuje, delajo
vse na ukaz, ničesar iz ljubezni;
zdaj čuti, da časti vise na njem
kot velikanov plašč okrog tatiča
pritlikavca.

Menteith: Kaj čuda, če mu čuti
preobteženi odnehavajo,
ko vse to, kar je v njem, proklinja se,
da mora biti v njem.

Caithness: Sedaj naprej,
poklanjat se gospodu pravemu:
potem z zdravnikom bolne domovine
v lek naše zemlje potočimo svojo
poslednjo kapljo.

Lenox: Ali vsaj, kar treba,
da orosi od njih se cvet kraljev,
in kleti v njih se potopi plevel.
Sedaj pa proti Birnamu.
(Odkorakajo.)

Izlet gospoda Broučka v XV. stoletje

Češki spisal Svatopluk Čech.—Poslovenil Stanko Svetina.

(Dalje.)

Najdeš tukaj kanonike in drugo duhovščino, ki ima po dedščini iz davne pobožnosti službo in stanovanje pri starodavni katedrali; najdeš tu zakristane, ki jim isti veličastni spomenik daje življenje in marsikateri izredni dohodek se dobi iz žepov popotnikov, ki ljubi umetnost; najdeš tu nekoliko grajskih služabnikov, ki tavajo v zapuščenem gradu kot strašeče sence minule slave; najdeš tu plemenitaše terezijanskega zavoda, ki nikakor ne rušijo starodavnega izreka okolice; najdeš tu siromake, ki stanujejo v nizkih, na vnanjo stran idilično okrašenih in k staremu kraljskemu zidovju prizidanih jaslih Zlate ulice, te ulice, kjer bi našel skoro prav toliko zlata, kot v lončkih Rudolfovih alkemistov, katerih bivše laboratorije je položila sem ljudska govorica, — te ulice, v kateri morda sedaj marsikateri prebivalec novega veka nepoznan od gladu umira v sosedstvu strašnih, romantičnih temnic, kamor si rahločutne duše kupujejo vstop z napitkom, da bi se zgražale nad barbarstvom preteklih vekov; najdeš tukaj različno, revno prebivalstvo drugih hišic in hiš, prilepljenih na sive, polsesute zgradbe in stolpe, le po glavnem, kar spada k lepemu in slavnemu kraljevskemu sedežu, se zastonj oziraš . . .

Današnjo zabavo "na vikarki" je otvoril pogovor o starih grajskih stolpih in groznih njihovih ječah. Gospod Wuerfel je pripovedoval, kako se je spustil nekoč po vrvi v najglobljo jamo Daliborke, v bivšo temnico, in kaj je vse tam videl. Navdušen vsled vtisa svojega pripovedovanja, je pridal povest o podzemskih hodnikih, katere so odkrili pri kopanju podlage za novo cerkveno zgradbo, kamor je dozdaj on edini prišel. Po dobro ohranjenih stopnjicah je dospel pod zemljo in je našel tam dva, žalibog že zasuta hodnika, iz katerih je eden peljal vidno naravnost pod "vikarko" do "Jelenovega jarka", drugi pa bogvekam.

Poslednja novost je vplivala zelo na gospoda Broučka, ki so ga taki hodniki že od nekdaj s posebno, čarobno in pikantno vabljivostjo mikali. Povzel je torej besedo o novem predmetu in je izrazil svoje mnenje, da so oni podzemeljski hodniki brez dvoma samo del cele mreže skrivnih podzemeljskih hodnikov, po katerih so mogli kralji v času nevarnosti pobegniti iz gradu na ono stran kamor jim je ravno najbolj kazalo. Niti navadnega viteškega gradu si ne moremo misliti brez takih podzemeljskih naprav, kaj šele stari kraljevski sedež, ki so ga tako pogosto oblegale sovražne vojske.

Neki profesor, ki je danes slučajno zablodil "na vikarko", se je pri razlaganju gospoda Broučka pomenljivo nasmehnil in ironično pristavil, da nam žalibog zgodovina ni ohranila nikakih podatkov o kakem kralju, ki bi bil po podzemeljskem potu pobegnil iz praškega gradu. Gospod Brouček pa je odbil to naivno pripombo po zaslugi.

Pojdite, pojdite, gospod profesor!" je rekel, trkajoč se pomenljivo s prstom na čelo. "Menda vendar ne mislite, da so bili stari kralji tako neumni, da bi komu zidali, kod ubeže skrivaj iz gradu. To bi bili lepi skrivni hodniki, o katerih bi profesorji zgodovine v šolah razlagali. Ta je pametna! Saj je znano, da so celo delavci, ki so take hodnike kopali, imeli zavezane oči in so bili takoj, ko je bilo delo izvršeno, pomorjeni.

Te natančneje podatke je imel gospod Brouček iz prečitanih viteških romanov, v katerih si je nabral v svoji mladosti toliko podrobnosti o skrivnih hodnikih, da je mogel z vso pravico nastopati kot strokovnjak v tem podzemeljskem stavbarstvu.

Neki drugi gost se je postavil za njegovo stran in je menil, da so bili ti podzemeljski hodniki posebno dobrodošli kralju Vaclavu, ki je mogel po njih hoditi s svojim stalnim spremljevalcem rabljem na ponočne pohode in se je mogel v času potrebe umakniti grožnjam sovražne žlahte v kako svojo hišo sredi mesta.

"Morda po kakem predoru pod reko Vltavo", je rekel posmehljivo profesor. "Kajti, kakor je znano, sta ležali dve hiši kralja Vaclava IV. v starem mestu, tretja pa prav na "Zderagi".

"Zelo mogoče, da po takem predoru", se je odrezal gospod Brouček, ki je bil že nekoliko jezen zaradi zaničljivega tona nadutega profesorja. "Kaj mislite, da bi takega predora nihče ne izpeljal? Že davno sem čital o predoru pod reko Temso v Londonu in zadnjič je stalo v vseh časopisih, da nameravajo zgraditi velik predor pod morskim dnom iz Angleškega na Francosko. Prosim!"

"Oho, dragi gospod! Kar je mogoče v našem času pri sedanjem napredku tehnike—" je začel profesor, smehljajoč se s svojim prezirljivim naglasom; toda Broučkov sobojevnik je hitro pretrgal to razlago.

"Oho! Menda vendar ne mislite, gospod profesor, da v starih časih niso znali prav tako zavrtati v zemljo kakor zdaj! O tem bi vas mogli najbolje poučiti pribramski doli, ali makari kutnogorski "Osel". "

"Seveda vsak osel," je potrdil gospod Brouček, ki slučajno o kutnogorskem rovu tega imena ni imel niti pojma. "Sam bi vam mogel imenovati viteške gradove, odkoder so peljali skrivni hodniki pod gorami in dolinami, pod skalami in gozdovi daleč k drugim gradovom, oddaljenim za nekaj milj — nekaj milj — razumete, in to je nekaj več kot kratki predor pod reko Vltavo. Na primer od gradu Eulenstein do gradu Teufelsburg — če se dobro spominjam. — Ampak takrat so se take reči zgodile čisto tiho, dočim se sedaj trobi po celem svetu na ves glas o vsaki najmanjši ožini!"

Ni mi treba pripomniti, da sta bila tudi gradova Eulenstein in Teufelburg, o katerih legi ne morem čitatelja poučiti, pridobitev mladostnega čtiva gospoda Broučka.

Debate, ki je dobivala vsak hip večjo živahnost in napetost, so se vdeležili z vnemo vsi navzoči razven gospoda Wuerfla, ki je komaj sproti napolnjeval čaše, ki so jih v govorniški navdušenosti kot za stavo izpraznjevali. Največ dela je imel z obema čašama gospoda Broučka. Gospod Brouček postaja namreč v zadnji dobi bolj skrben za svoje zdravje in skrbi za to, da bi bilo pivo dobro uležano; zaradi tega si da prinesti dve čaši naenkrat, ki sta mu sedaj izborno služili pri dokazovanju lege gradu Eulenstein in Teufelsburg. Grajsko posadko je predstavljala vsebina obeh čaš, skrivni hodnik pa Broučkovo lastno grlo, po katerem je navadno posadka Teufelsburga izginila prej, nego je mogel gospol Wuerfel oskrbeti z novimi silami. Pa gospod Brouček se je spomnil še na tretji grad, nekak Unkenfels, ki je imel z onima dvema tudi podzemeljsko zvezo in je razširjeval svoje dokaze tudi v tej smeri, dokler ga ni profesor primerno opomnil, da je naznačeni Unkenfels njegova (profesorjeva) lastna čaša in da nima danes popolnoma nič opraviti s skrivnim hodnikom gospoda Broučka.

(Dalje prihodnjič)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si katero je izdala in ima na prodaj "Slovensko-angleško slovnico", Književna matica S. N. P. J.

NAZNANILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM.

Iz upravništva Književne Matice S. N. P. J. smo poslali račun na vsa društva S. N. P. J. glede knjig Ameriški Slovenci in upamo, da ste jih vsi prejeli. Nekatera društva so knjige prodala in naročili so še več knjig. Druga društva zopet niso prodali nobene knjige in sedaj uprašajujejo kaj naj store s knjigami.

Mi apeliramo na vsa društva, oziroma na društvene tajnike, kateri niso prodali knjig Ameriški Slovenci, da naj knjige obdrižijo toliko časa, da se bodo razprodale.

Nam nazaj jih ni treba pošiljati, temveč jih obdržite pri društvu, da se bodo prodale kakor bodo razmere ugodne zato.

Z bratskim pozdravom za Književno Matico, S. N. P. J.

Philip Godina, upravitelj.

MALI BOLAN FANTIČEK JE OZDRAVEL

Oče nam piše: "Prosim pošljite mi 2 zavoja vašega čudovitega zdravila. Prosim pošljite takoj, ker ga zelo potrebujemo. Ni nam mogoče biti brez njega. Jaz sem rabil Bolgarski zeliščni (krvni) čaj vso zimo za mojega malega fantička, ki je komaj 4 leta star in smatram, da je to najboljše zdravilo, ki sem ga še kedaj imel. Vaš John H. Olson, Sioux Rapids, Iowa."

Bolgarski zeliščni (krvni) čaj na prodaj v vseh lekarnah po 35c, 75c, in $1.25, ali po pošti. Naslov: H. H. Von Schlick, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.—(Adv.)

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo..........$2.00

Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro..........$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami..........$1.50

Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek..........$1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo..........50c

"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo..........25c

"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo..20c

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA